ಕರಾವಳಿಯ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ

ಮೀನಾಕ್ಷಿ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕಿತ್ತೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18700127

ABSTRACT:

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಯುಗವು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖೀಯ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹುಧ್ವನಿತ್ವ, ವಿಕೇಂದ್ರಿತ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲೂ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ದಮನದ ಒಳಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಚೇತನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹಾತ್ಮಕತೆ, ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಕಟಗಳು, ಲೈಂಗಿಕ ರಾಜಕಾರಣ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ನೆಲೆಗಳ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಮುದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವಗಳು ಹೇಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಂತದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ Contemporary ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಪಿತೃಸತ್ತೆ, ಮಾತೃಮೂಲೀಯತೆ.

ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಸಮುದ್ರದ ಸನ್ನಿಧಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಬಹುಭಾಷಾ ಸಂವಹನ, ಜಾತಿ–ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಕರಾವಳಿ ಸಮಾಜದ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ.[1] ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಕೇವಲ ಕುಟುಂಬದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಯುಕ್ತಿವಾದ, ಏಕಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಥನಗಳ

ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಂತನೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರೇಖೀಯ ಕಥನಗಳ ಬದಲು ಭಂಗುರ ಅನುಭವಗಳು, ಸ್ಮೃತಿಗಳ ತುಣುಕುಗಳು, ಮೌನಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವೂ ಇಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖವಾಗಿರದೆ, ಬಹುಮುಖ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಭರಿತವಾಗುತ್ತದೆ.[2] ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಂವೇದನೆ ಮಹಿಳೆಯ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಎಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸ್ಪಂದನೆ. ಇದು ಕೇವಲ ದಮನದ ಕಥನವಾಗಿರದೆ, ಆ ದಮನವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ, ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೌನವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೌದು. ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಪ್ರದೇಶ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಕರಾವಳಿ ಸಮಾಜದ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದರೂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.[3] ಈ ದ್ವಂದ್ವತೆಯೇ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಶೀಲ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಗೌರವದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಗಳು, ಸಂಕಟಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಹುಶಃ ಮೌನದಲ್ಲೇ ಉಳಿದವು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗತೊಡಗಿತು.

ಆಧುನಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕಥನಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದವು.[3] ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಸ್ಮೃತಿ, ದೇಹ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಿಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಮಾಜದ ಬಲಿಯಾದವಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತು ಮರುಪರಿಭಾಷಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕ್ಷಣಗಳು, ಮೌನದೊಳಗಿನ ನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರು ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ, ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇಹ ಪ್ರಮುಖ ಅರ್ಥಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇಹ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೈವಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜದ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಾತೃತ್ವ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ವಯಸ್ಸಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ದೇಹಾತ್ಮಕ

ಅನುಭವಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ಮೌನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಂತ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ದೇಹದ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನೋವು ಮತ್ತು ಆನಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಬಹುಮುಖತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಿತ್ರಾ ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಕರಾವಳಿ ಸಮಾಜದ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಮೌನ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ–ಮಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕೀಯಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಂದಿವೆ.[4] ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಜೀವನದ ಅನ್ಯತೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಭಂಗುರತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಭವಗಳು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂವೇದನಾಶೀಲಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕಥನ ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ಆಳವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಅವರ ಶೈಲಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಕನಸು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಕಥನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತದೆ. ರೇಖೀಯ ಕಥನದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಅಂತ್ಯಗಳು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿವೆ. ಮೌನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಅವರು ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಕೇವಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಜೀವಂತ ಅನುಭವಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದೇಹ, ಕುಟುಂಬ, ಭಾಷೆ, ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೇವಲ ದಮನದ ಕಥನವಾಗಿ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಮೌನ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಈ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ.[5] ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ‘ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ’ ಕೃತಿ ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನಾನುಭವಗಳು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ದಮನದ ಕಥನವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆ ದಮನವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ, ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೌನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. 'ಪಾಗಾರ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತವೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕುಟುಂಬ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಜ್ಞಾತ ಬೇಲಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ ಎಂದರೆ ಹೊರಗೆ ದೃಢವಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಆದರೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಶೀತಗೊಂಡು ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾದ Fragmented experience[6] ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥನವು ರೇಖೀಯವಾಗಿರದೆ, ಸ್ಮೃತಿ, ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ನಡುವೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಸಂವೇದನೆಗಳು, ಅವಳ ಮೌನಗಳು ಮತ್ತು ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಾವನೆಗಳು ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಂದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಅದು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ'ದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅರ್ಥಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೈವಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಧಿಸುವ ನಿಯಮಗಳು, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಗಳು ಅವಳ ಆಂತರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹವೇ ಭಾಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಮೌನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕೀಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ–ಮಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಂತ್ವನದ ಸಂಬಂಧಗಳಾಗಿರದೆ, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಜಟಿಲ ಜಾಲವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಎದುರಿಸುವ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.[7]

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಹಿರಂಗ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆರಿಸದೆ, ಮೌನ, ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮೌನದ ರಾಜಕೀಯವೇ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.[8] ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಬದುಕುತ್ತಾ, ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆ ಮೌನವನ್ನು ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿ ಸರಳವಾದರೂ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಕಥನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಲೇಖಕಿ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಜೀವತುಂಬುತ್ತದೆ. ಕಥನದಲ್ಲಿ ಮೌನಗಳು, ಬಿಡುವುಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಅಂತ್ಯಗಳು ಓದುಗರನ್ನು ಚಿಂತನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವದ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವಗಳು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಮುದಾಯದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸ್ಮೃತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಕ 'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಅನುಭವಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿಯನ್ನು ಮಸುಕಾಗಿಸುತ್ತದೆ. 'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ದೇಹ, ಕುಟುಂಬ, ಮೌನ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೇವಲ ದಮನದ ಕಥನವಾಗಿ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಮೌನ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆ. ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಕೃತಿ ಮಹತ್ವದ ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಯಿಕೆಯಿಗಿಂತಲೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಚಲನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಥನದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ತನ್ನ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಕುಟುಂಬದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೌನ ಒತ್ತಡಗಳು ಅವಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ತನ್ನೊಳಗಿನ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಯಕಿಯ ತಾಯಿ ಪಾತ್ರವು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತನ್ನ ಮಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವಳೊಳಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಯಿ ಪಾತ್ರದ ಮೌನ, ಅವಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ 'Ambivalence' ಅನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೇರ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ಮೌನ ಸಹಮತವೇ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು, ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸ್ತ್ರೀ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ತೆ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರಕ್ಷಣಾಕಾರರಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ, ಅವರ ಜೀವನಾನುಭವಗಳು ಕೂಡ ದಮನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ದಮನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಬದಲು, ಅದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕಿ ಸ್ತ್ರೀ ದಮನವು ಕೇವಲ ಪುರುಷರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೂಲಕವೂ ಪುನರುತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.[9]

ಕೃತಿಯ ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರೂ, ಅವರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಪಿತೃತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ನಿಯಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು 'ಹೀಗೆ ಇರಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿಯಂತ್ರಣವೇ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುವ structural patriarchy ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ನಾಯಕಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಹಾನುಭವಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಹೇಗೆ ಓದುತ್ತದೆ, ಅವಳ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಹೇರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವಳ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.[10] ಈ ಮಧ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪದಿಂದ 'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಒಂದು ಘೋಷಣಾತ್ಮಕ ಚಳವಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಅನುಭವ, ಮೌನ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ, ಅವರೊಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕದಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ' ಕೃತಿಯ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲೇಖಕಿ ಅಥವಾ ಕೃತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ವೃತ್ತಿ–ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಬದುಕು, ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿವೆ.[11] ಈ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೇ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಯ ಮೂಲಭೂತ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗ

ಘೋಷಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಅನುಭವಾಧಾರಿತ ಮೌನ, ದ್ವಂದ್ವ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.[12] ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೋಷಣೆ–ವಿಮೋಚನೆಯ ಸರಳ ಸಮೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವಳ ಬದುಕಿನೊಳಗಿನ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು, ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಅನೇಕ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ತನ್ನೊಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕದಡುವ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹಾನುಭವಗಳು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಿತೃತ್ವದ ದಮನದ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾಸಿಕ, ಮಾತೃತ್ವ, ವಯಸ್ಸಿನ ಬದಲಾವಣೆ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕುರಿತ ಅನುಭವಗಳು ನೇರ ಘೋಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಆದರೆ ಆಳವಾದ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರಣ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ನೇರ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮಾದರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಗೆ ದ್ವಂದ್ವಭರಿತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌನ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಕರಾವಳಿ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿ–ಮಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳು, ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕೀಯಗಳು ಈ ದ್ವಂದ್ವತೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೂಲಕವೇ ಮಹಿಳೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗವೂ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿವೆ. ನಗರ ಬದುಕಿನ ಅನ್ಯತೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಒತ್ತಡ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಭ್ರಮೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳ ಭಂಗುರತೆ ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.[13] ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತಳಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ, ಅವಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ 'Freedom without liberation' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕಥನ ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ರೇಖೀಯ ಕಥನಗಳ ಬದಲು ಸ್ಮೃತಿ, ಕನಸು, ಮೌನ ಮತ್ತು ತುಂಡು ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥನ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಂತ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಮತ್ತು ಓದುಗರಿಗೆ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಶೈಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವದ ಮುಕ್ತ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊಳಗೆ ಬಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ನಿಲುವನ್ನು

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೂ, ಅವರೊಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಪಿತೃತ್ವಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಸಿಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮೌನ, ನಿರಾಕರಣೆ, ದೂರವಿರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವೇ ಅವರ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೌನದ ರಾಜಕೀಯವೇ ಕರಾವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಗುರುತು ಆಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಕರಾವಳಿಯ ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಒಂದು ಏಕಮುಖ ಚಳವಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಬಹುಸ್ವರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಘೋಷಣಾತ್ಮಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಗಡಿಯನ್ನು ಮೀರಿ, ಸಂವೇದನೆ, ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥೈಸುವ ಈ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಕರಾವಳಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಳವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಈ ಸಂವೇದನೆ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಕ್ಕೆ: ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, 2003.
2. ಕರಾವಳಿ ಸಮಾಜದ ಬಹುಭಾಷಿಕತೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ–ಜಾತಿ ರಚನೆ ಕುರಿತು: ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಕರಾವಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, 1978.
3. ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕುರಿತು: Elaine Showalter, A Literature of Their Own, Princeton: Princeton University Press, 1977.
4. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಾಗಿ: Jean–François Lyotard, The Postmodern Condition, Manchester: Manchester University Press, 1984.
5. ದೇಹ–ಭಾಷೆ–ಮೌನದ ಸಂಬಂಧ ಕುರಿತು: Hélène Cixous, "The Laugh of the Medusa," Signs, Vol. 1, No. 4, 1976.
6. ಮಹಾಕಥನಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು fragmented narrative ಕುರಿತು: Linda Hutcheon, The Politics of Postmodernism, London: Routledge, 1989.
7. ಕರಾವಳಿಯ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪ: Kathleen Gough, "Matrilineal Kinship," American Anthropologist, Vol. 63, 1961.
8. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕುರಿತು: ಸುಶೀಲಾ ನಾಯರ್, ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ತ್ರಿಶೂರ್: ಕೇರಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, 2006.
9. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಚಿತ್ರಣದ ಮಿತಿಗಳು: ಡಿ. ಜವರೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೈಸೂರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, 1994.
10. ದೇಹವನ್ನು ಅರ್ಥಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ನೋಡುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನಿಲುವು: Susan Bordo, Unbearable Weight, Berkeley: University of California Press, 1993.

11. ಕರಾವಳಿ ಸಮಾಜದ ಬಹುಭಾಷಿಕತೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ–ಜಾತಿ ರಚನೆ ಕುರಿತು: ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಕರಾವಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, 1978.
12. ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ದ್ವಂದ್ವ: Leela Dube, Women and Kinship, Delhi: Vistaar Publications, 1997.
13. ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಂಕಟ: Shashi Deshpande, "Writing from the Margins," Indian Literature, Vol. 38, 1995.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, (1999), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
2. ಸುಶೀಲಾ ನಾಯರ್, ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ತ್ರಿಶೂರ್: ಕೇರಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
3. ಡಿ. ಜವರೇಗೌಡ, (1974), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೈಸೂರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
4. ಶಾರದಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ನೆಲೆಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ಗೀತಾ ನಾಗರಾಜ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
6. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, (1990), ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು (ಜಾನಪದ: ಕೆಲವು ನೋಟಗಳು), ಹೆಗ್ಗೋಡು: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.
7. ಜಿ. ಎಚ್. ನಾಯಕ್, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
8. ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯ, (1994), ಕರಾವಳಿಯ ಮಹಿಳಾ ಲೋಕ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಳಾ ಜಾನಪದ), ಮಂಗಳೂರು: ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ
9. ಕೆ. ಎನ್. ಗಣೇಶ್, ಕರಾವಳಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಉಡುಪಿ: ಕಥಾಬಿಂದು ಪ್ರಕಾಶನ.
10. ಶಾರದಾ ಐತಾಳ್, ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಡುಪಿ: ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ.
11. ಮಿತ್ರಾ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಜ್, (2006), ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿದ ಪಾಗಾರ, ಧಾರವಾಡ: ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.